

Berusting wint het van de ambitie

Levenswerk

Kunstenares Margriet Luyten uit Den Bosch presenteert in het Muhka in Antwerpen de tweede reeks 'Levenswerk'. Na de kunstenaars kijken nu kunstbemiddelaars terug op hun leven.

Gerrit van den Hoven

Was de eerste serie van *Levenswerk* een reeks verstilde portretten van hoe oudere kunstenaars terugkijken op hun leven, de tweede reeks is er een vol gepraat. Niet zo raar: in *Levenswerk II* portretteert kunstenaar Margriet Luyten (1952) de 'bemiddelaars': museumdirecteuren, kunstjournalisten en tentoonstellingsmakers, mensen die er hun beroep van hebben gemaakt om vooral héél veel over kunst te praten en te schrijven. Woorden zijn in deel II belangrijk.

De opzet is wel grotendeels dezelfde als die van deel 1. Opnieuw gaat het om mensen die hun sporen in de beeldende kunst ruimschoots hebben verdiend en achterom kijken.

De bemiddelaars zijn over het algemeen iets jonger dan de negen kunstenaars die allemaal de 80 waren gepasseerd. Opnieuw gefilmd, met als uitgangspunt een foto van vroeger die overgaat in een portret van nu. De acht bemiddelaars zijn mensen voor wie Margriet Luyten bewondering heeft. Het is de bedoeling dat het een drieluik wordt. Luyten: „Ik wil eindigen met verzamelaars.”

Luyten wil zo een tijdsbeeld maken van de generatie die in de jaren 70, 80 en soms nog tot ver in de jaren 90 bepalend was voor de kunst in Nederland

“
Het is de bedoeling dat het een drieluik wordt”

—Margriet Luyten

en België. De voormalige museumdirecteuren Rudi Fuchs, natuurlijk, maar ook Henk van Os, Flor Bex en Liesbeth Brandt Corstius. Ze zijn met pensioen, maar zijn vaak nog actief als docent of schrijver. Maar bepalend, nee, dat zijn ze niet meer. Berusting heeft het gewonnen van ambitie. Flor Bex (1937), oud-directeur van het Museum van Hedendaagse Kunst (Muhka) in Antwerpen: „Ik kom nog wel in het museum, maar als ik er kom, ben ik niet meer zo gelukkig.” Hij is de band een beetje

kwijt geraakt, zegt hij in de film. Hij heeft een hoog déjà vu-gehalte als hij hedendaagse kunst ziet. Hij denkt wat vaker aan de dood en heeft nu meer zin om in de natuur te zijn.

Stervelingen

De in Den Bosch wonende en werkende Margriet Luyten is een van de kunstenaars die van de laatste levensfase van de mens haar onderwerp heeft gemaakt. In 2008 viel ze op met *Stervelingen*, een krachtige reeks reeks gomdrukken over het

overlijden van haar moeder. *Insomnia* (2006) maakte ze met foto's van gestorven kinderen, *Nachtverblijf* handelde over kamers waarin het leven zijn sporen had achtergelaten. „De dood is wat het leven zin geeft”, zegt ze erover.

Levenswerk II bestaat opnieuw uit een boek en een film. Het stille eerste deel werd getoond in De Pont in Tilburg, het tweede deel is nog tot en met 7 januari te zien in het Muhka in Antwerpen. Ook deel twee is onderhoudend. Ze zijn welbespraakt, de

heren en de dames van de kunst. Ze weten dat anderen het nu voor het zeggen hebben. Henk van Os (1938) oud-directeur van het Rijksmuseum en tv-presentator, stelt nuchter vast dat hij in publicaties niet meer wordt geciteerd, maar dat er nu mensen worden aangehaald die eerder naar hem verwezen. Rudi Fuchs (1942) heeft inmiddels de 'deugd van de gelatenheid' ontdekt die hem in staat stelt zich wat minder druk te maken. Maar zo af en toe ondrukt hij nog iets wat de moeite waard is.

▲ **Met de klok mee: Flor Bex, Rudi Fuchs, Lily van Ginneken en Henk van Os.**

FOTO IDEOSTILLS MARGRIET LUYTEN

Vanuit hun rijkelijk met kunst- en andere boeken gevulde werkkamers, reflecteren de negen op hun leven. Met berusting en met humor. Liesbeth Brandt Corstius (1940), oud-directeur van het Gemeentemuseum in Arnhem, ijverde haar hele leven voor gelijke kansen voor vrouwelijke kunstenaars, maar stelt vast dat ze bij het aankopen van werk steevast veel meer kwijt was aan het werk van de mannen.

Gilbert & George

De wat minder bekende Lily van Ginneken (die haar leeftijd geheim wil houden) werkte als journalist en bij Stroom in Den Haag. Zij vond het destijds heel belangrijk om het moeilijk toegankelijke werk van Gilbert & George voor een brede groep mensen begrijpelijk te maken, maar zegt zich nu machteloos te voelen. „Veel dingen zie ik niet, dat spijt me zeer”.

Het begrijpen van de huidige tijd is

Als ik in een museum kom, ben ik er niet meer zo gelukkig

—Flor Bex

blijkbaar lastig. Bij de geïnterviewden is er het gevoel iets te zijn kwijtgeraakt. Anny de Decker (1937), vroeger eigenaar van galerie White Wide Space in Antwerpen, probeert een frisse kijk te houden op het huidige kunstklimaat. „Soms denk je, dat heb ik al gezien. Meestal denk ik dat laatste. Maar als je dan dan de evolutie van de kunstenaar ziet, dan is er toch altijd iets dat anders wordt. Dat je je eerst vergiste.”

► **Margriet Luyten: *Levenswerk II* met Flor Bex, Liesbeth Brandt Corstius, Anny De Decker, Rudi Fuchs, Lily van Ginneken, Wim van Krimpen, Henk van Os, Deborah Campert-Wolf. Film te zien in Inbox, Muhka, Antwerpen tot en met 8 januari. Daarna ook op Art Rotterdam, 8-11 februari. *Levenswerk II* kost €29,50.**